F. L. VĚK.

Obraz z dob našeho národního probuzení.

NAPSAL ALOIS JIRÁSEK.

Mluvili také o té strašlivé francouzské "leberii", že francouzský král s královnou a s celou rodinou už museli utéci, že už jsou na svobodě, a teď že bude v Paříži brzo konec, až ostatní potentáti francouzskému pomohou, až začnou do toho střílet. Všichni byli při královské rodině a proto se lekli, když přišlo, že ta novina, kterou kurýr do Prahy přinesl, je nepravdivá, že přijel jiný kurýr, a ten přinesl jistojistou zprávu, že krále s královnou zajali a pryč odvezli, a že žádný neví, co s nimi bude, že už v Paryzu není kdo jíst životem, když už kněze zavírají i střílejí.

Na podsíňce u babičky mezi starými sousedkami sedala za těch vlahých podvečerů i večerů také Márinka. Poslouchala, co se vypravuje, nebo sama někdy pověděla, když se hodilo, co v knížce četla. Někdy však ani neposlouchala, ani nemluvila. Zamyslila se, zadívala se před se do šera, nebo upřela zraky naproti na Věkův dům a byla ráda, když zahlédla tam se mladého kupce mihnout. Myslila často na něj. Také jí teď několikráte napadly ty starostné myšlénky, jaký je, že nepřišel ani jednou k sv. Janu, když se tam před statuí modlili a zpívali, že nebyl nikdy na májové pobožnosti, na kterou sama tak ráda chodila, a na kůru že se již také dávno neukázal, ani ne o svatodušních svátcích, jako loni.

Jako loni tak letos opět pozorovala světlo v jeho sedničce, teď, co zase spala nahoře, volněji, jak dlouho svítí, a často sama nerozžehnuvši, stála v přítmí u svého okénka na sedničce, schována za květinami a poslouchala, když z jeho otevřených oken ozývaly se do šera zvuky klavíru. Hrál tak pěkně, byla by do rána poslouchala, ale často tak smutně, až se sama rozstesknila. Proč takové kusy hrá? Myslí-li snad ještě na ni, na tu komediantku? Úzkost jí pojímala, tíseň, neklid cítila, a uvažovala, jaká asi byla, hezčí-li, nežli ona. Někdy jí bylo až do pláče.

Jindy zase byla na celý den šťastna, když se ráno u okna maně spatřili, když jí pěkně pozdravil a na ni se usmál. Mohla ho z okna sedničky častěji vídati. Než nikdy se tam, když byl naproti, nezdržela. Lekala se beztoho, že je to snad na ní už znáti, že ho ráda vídá... Tenkrát po těch ostatních kolik dní jí to hnětlo, že ji Věk stihl, jak se na něj zadívala. Vyhýbala se mu, a již si pak ani pro knížky neposlala. Teď, v létě, když Věková k nim někdy přišla na podsíň na černou hodinku, chovala se k ní zdrženlivě, ač ji ze všech nejraději vídala. Bylať jeho matkou, měl ji rád, a někdy za hovoru se Věková také o Františkovi zmínila, sem tam slovo prohodila. — —

Nastaly žně. Úroda byla v okolí a všude po všem království překrásná, pohoda žádoucí. Skiff zelo se snadně, že byla radost. A zrovna o nejhlavnějších žních, bylo sedmého srpna, rozhlaholily se Dobrušské zvony a zvonily slavně, dlouho, mnohem déle, než o největší slavnosti. Do kostela se ubíralo Dobrušské "právo" s purkmistrem v čele a s konšelem Pinkavou vzadu. Měl zelený, vyrudlý již nedělní frak, byl obut, měl punčochy a střevíce s přezkami. Nešel rád, byl by raději na poli, ale nebylo vyhnutí. Mrzutě se svého souseda dotazoval, co do té slavnosti, a že to ten hoch Věkův všecko popřehl, a co oni z toho budou mít z toho slavení, když to budou beztoho muset všecko zaplatit, když budou o to větší daně.

Snížková Márinka pospíchala také do kostela a těšila se. Věděla od Věkové, že tuhle dostal František balík knih z Prahy a správu, že páni, co odjeli do Vídně pro českou korunu, ji povezou tyto dni přes Moravu do Prahy, a že František, jak to přečetl, chvátal hned na faru požádat pana faráře, aby dal zvoniti v ty dva dni, co pojedou s korunou českou zemí. Farář chutě svolil a ještě že bude sloužit ten první den slavnou mši svatou na poděkování Pánubohu.

Mladý Věk byl už na kůru, když tam přišla, a když mše začala, stanul vedle ní, a zpíval s ní, a pak sám, veliké, krásné solo. Stojíc blízko něho, ani vzhlédnouti se na něj neodvážila. Stála, majíc oči sklopeny; ale bylo jí tak pěkně, volně, cítila, jakoby ji ten jeho zpěv povznášel. Zdálo se jí tam v kostele i pak ty dni, že je všechen proměněn, veselejší, a nezahlédla ho již ani jednou zamyšleného, jako před tím někdy býval. Věděla, že se těší, že korunu přivezli, na korunovaci, na Prahu. Ale také ji bodlo, když vzpomněla, netěší-li se také proto do Prahy, že ji, tu svou bývalou, uvidí, že se s ní sejde. Měla to toužebné přání, kdyby se také mohla do Prahy podívat; ale kdyby jej tam uviděla s ní — —

Babička jí už loni slíbila, že jí jednou vezme o sv. Janě do Prahy, že by sama ráda ještě jednou ji uviděla i bratrance, jenž byl v paláci jejich knížete pána správcem. Vnučka se zmínila, že by mohly teď o korunovaci. Ale stará Snížková, to že nejde, kam pak ona stará do toho Babylonu, co bude o korunovaci, a také jak s bytem, a kam by se poděly, Franc, bratrance, že nebude mít beztoho ani chvilku kdy, ani místa. Márinka to smutně uznala; ale pak, když si přinesla z fary dvě knížky, dostaly se tam prostřednictvím Věkovým, "Vzbuzení vlastenců k očekávání Leopolda II." a pak :Popsání obyčejů při korunování králů českých," znova po Praze zatoužila. —

Slyšela, kdo se všechno z městečka tam chystá, a že Věk to všechno řídí a připravuje. Mluvilo se o tom za večerů u Snížků na podsíňce i o slávě, jaká bude v Praze. Márinka začala povídat o korunovaci, jak si to z knížky pamatovala, co se všechno děje, když krále a královnu korunují. Všichni poslouchali, a nedbali, že dnes sedí déle, nežli jindy. Také si nevšimli, že mají neobyčejného a skrytého posluchače.

F. Věk stál opodál za dřevěným sloupem sousední podsíně. Vracejíc se domů od starého Žalmana, zahlédl společnost na Snížkovic podsíňce, a vzpomněl, že by se mohl stavit pro maminku. V tom zaslechl večerním tichem Márinčin hlas. Zastavil se, pak tiše přiblížil a poslouchal, jak vykládá o korunovaci. Potěšilo jej to. Také její hlas zněl mile a povídala prostě, ale pěkně. Ani se nehnul, aby nevyrušil. Byl šerý, vlažný večer, jen hvězdy mrkaly. Na podsíni za sloupem uložil se hluboký stín, a proto nikdo mladého Věka nespatřil, a také pak, když pojednou vystoupil, ani hned nepoznal. Jen vnučka Snížkové. Rázem umlkla. Cítila, že se jí tajil dech.

Vítali ho, musel usednout k nim. Márinka mlčela a také neposlechla Věka, když pochváliv ji, vyzval ji, aby jen dále povídala. Usmála se a řekla:

"Vy to víte líp, vypravujte vy, my budeme poslouchat."

Mínil, když sem šel, že odejde hned, ale zůstal déle. Líbilo se mu, a dal se do hovoru a nejvíce o tom, co četl v novinách, jak deputýrovaní přivezli královskou korunu na Pražský hrad, že je sice všude cestou slavně vítali, ale největší sláva že byla v Praze, co bylo lidstva všude na ulicích, v oknech, a že vojsko bylo v paradě, jak střílelí a všemi zvonili, jak korunu uložili ve Svatováclavské kapli, že byla na několik hodin vystavena, a jak tam bylo zrovna o zabití, co lidí se hrnulo, aby uviděli Svatováclavskou korunu.

"Vidíš, Márinko, a pak bys chtěla, abych tam s tebou jela," ozvala se Snížková, "kam pak se mnou, starou osobou."

F. Věk, který za řeči několikráte pohleděl na její vnučky mladé líce, jež se za toho šera zdálo přibledlé, postřehl, jak Márinka, nehlesnuvši, sklopila hlavu. A v tom ně Věková, že by Snížková nemusela sama jet, že by Márinka mohla s Martinckou, to že by se nemusela bát. Ale Snížková, to že nejde, a pak jak s kvartýrem. — Franc že by třeba nemohl ji vzít. Věk podotkl, že s byty není tak zle, jak se rozkřičelo, že si to zvláštní komisí vzala na starost, a ostatně pan Snížek, jako bratranec staré, že by vždycky měl volný koutek v paláci.

Postřehl vděčný pohled mladičké sousedky; ale u staré nepořídil. Když se domů vrátil, myslil na tu dnešní schůzku. Bylo mu Márinky skoro líto; a pak jí to slušelo, jak hezky vypadala. A čte; čte, a o korunovaci. Která pak z děvčat by — Ale od něho knížky ne, raději si je jinde vypůjčí. A vidí ho přece ráda, v tom se snad přece nemýlí. Přemáhá se, zúplna se vyhýbá? — —

Dva dni po té, když šel před samým polednem z pole, byl horký srpnový den, stála stará Snížková na podsíňce někoho vyhlížejíc. — Jak Věka zahlédla, hned ho volala a prosila na slovíčko, a živě, všecka nějak vzrušena ohlašovala:

"Tak pojedu! Franc, bratranec psal, a sám od sebe, vzpomněl si. Ať přijedu, a Márinku ať vezmu s sebou, že jí ještě nezná, že něco uvidíme, a místa že má dost. Tak pojedeme. Udělám to holce k vůli. A prosím vás, Františku, abyste nás tam k Francovi, jako do toho paláce zavedl. Znáte to, a my bysme tam netrefily. A vyptávat se teď v tom zmatku Babylonském!"

"Všecko, co si budete přát, paní teta —"

"A to ne, Františku, děkuju pěkně, to ne. Vy budete mít své, a my taky. Za břemeno nebudem."

"Budu mít dost času. A co Márinka?"

"Čekám ji. Ještě nic neví. Je na louce. Psaní přišlo před chvílí. Však tamhle jde — Mařenko, holka, pojď!" volala statná stařena a kývala živě rukou rukou na vnučku, jež parnem zardělá, majíc šátek trochu přes čelo stažený, aby oči stínil, v pantoflíčkách svižným krokem se blížila. Věk mohl jíti; zůstal však, až Márinka došla, chtěje vidět, co bude říkat. Patrně překvapena, že Věk stojí s babičkou, zůstala na okamžik jako když před ní udeří, když babička vesele ji vyzvala, tak aby se tedy chystala na cestu do Prahy, že pojedou. Márince se tváře, čelo do temna zarděly, a v očích zahořelo. Nepromluvila, upřela zraky na babičku, na Věka. Mihlo sejí, že on nějak pomohl.

"Strýc z Prahy nás pozval."

V tom babiččině oznámení bylo pro ni trochu zklamání, ale když hned na to Věk usmívaje se podotkl, tak aby se chystala, že už je čas, žepozejtří vytrhnou, pojala ji taková radost, že chytla babičku kolem krku, a zvolala:

"To jste hodná! To jste hodná!"

Ale pak vytrhnuvši se, jakoby se zastyděla nad tím prudkým projevem své radosti, vlítla do stavení.

XXIII.

Veselou cestu.

I bylo v Dobrušce chystání a příprav na tu korunovační výpravu do Prahy, i na dalekou cestu, trvající sem a tam dobrých šest dní. F. Věk se na ni velmi těšil, klidněji však nežli loni na jaře, kdy ho přece ještě znepokojovalo pomyšlení na Paulu, a jak se s ní shledá. Nyní již neměl žádných pochybností. Bylo u něho jisto, že k ní, do bytu, nepůjde, Thama že však vyhledá. Také se již napřed mamince ohlásil, kdyby se snad o den, o dva déle zdržel. Věková mu nic nezabraňovala, ať si jede, že když to je taková sláva, kdy že to zase bude, za lidský věk že ne, a že polní práce zrovna ještě nehoří, ostatně že se všecko udělá, jak to nařídil v krámě mládenci a učenníkům a na poli také, jen aby zase zdráv přijel, a také aby si z Prahy žádnou nevěstu nevozil, tady že jest dost hodných.

To řekla s úsměvem, ale syn rozuměl, že v tom je přece trochu připamatování a hodně toužebného přání. Navečer před odjezdem navštívil také starého Žalmana, jenž poslední dobou krubě scházel. Ne však duševně. Starý "perlinďan" žil jako jindy jednal s mladým kupcem na jejich osamělých besedách o věcech veřejných a byl od smrti císaře Josefa velice znepokojen, více nežli byl z počátku sám Věk. Nevěřivý staroch, jenž tolik pro své přesvědčení vytrpěl, strachoval se, že se vrátí staré časy, že jim zase vezmou, čeho za nebožtíka císaře dosáhli. Sice leckterá jeho novota vzala za ten rok za své, povolená však svoboda evangelického učení zůstávala. To Žalmana počalo utišovati. Proto již jinak poslouchal vypravování Věkovo o nastávající korunovaci a upokojil se pak, když mu jeho jediný společník zrovna před svým odjezdem přinesl novinu, že nastávající král založil fond kolika tisíc dukátů pro evangelické české mladíky, kteří by chtěli studovati theologii.

"To rád slyším, Františku, to rád slyším," opakoval bělovlasý, vrásčitý staroch, sedě venku na lavičce na srpnovém slunci. "Aby ho Pánbůh pozdravil, a zachoval našeho nového krále. A dobře se na něj, Františku, podívej, abys mně pověděl, jak vypadá, je-li nebožtíkovi podoben. Budu na vás vzpomínat a modlit se, aby nám ho Pánbůh dýl zachoval, nežli nebožtíka císaře pána, toho upřímného přítele všech pronásledovaných a utiskovaných."

F. Věk vrátiv se večer od Žalmana, vykonal poslední přípravy; časně ráno pak, když se již rozloučil a chtěl z domu vykročiti, připamatovala ho matka, tak aby Snížkové byl nápomocen, že by v tom zmatku byla jako prodaná a Márinka také, aby si je tedy vzal na starosti, zvláště v Praze, aby nebloudily.

F. Věk se těm strachům v duchu smál, slíbil však ochotně, hlavně také proto, aby již mohl vykročiti do časného rána, na náměstí, kde již stál přichystaný vůz a druhý zrovna dojížděl. Onen zapůjčil purkmistr, tento si najala druhá společnost od konšela Pinkavy, jenž ho sám řídil, aby se lacino dostal do Prahy. S sebou měl pecen chleba jako kolo a hrnec perného tvarohu, že stačilo vše na kolik dní. Mimo to se spoléhal, že se cestou a v Praze trochu se sousedy přiživí a s nimi něco uvidí a všecko hodně lacino, co možná zadarmo, a ještě že přiveze nějaký tolar domů, za povoz, a tam v Praze, když jsou fůry tak drahé, že by mohl také hezký groš přivydělat, když se teď platí fiakrům na půl dne dukát, a na celý den dva i tři dukáty.

Oba vozy byly fasuňkové. Na nich na příč visela prkna, sedadla, na provazích uvázaná. V předu i vzadu byly pytle s ovsem i otepě sena.

Když Věk docházel, byly již povozy obstoupeny, a pořád ještě lidí přibývalo. Tu a tam se v stavení ještě loučili, nejdéle koželuh Sychra, jenž včera před cestou sepsal poslední vůli. Pražské poutníky doprovázeli příbuzní s uzly a pytli plnými buchet a různého jídla, a také se škatulemi, v nichž byly uloženy zlaté čepce panímaminek. Než i sousedé přišli dát s Bohem na dalekou cestu a podívat se na poutníky, až vyjedou.

F. Věk v límcovém, tmavém plášti, v třírohém klobouku, s holí v ruce přecházel nějak už netrpěliv od vozu k vozu. Zdálo se mu, že je vše na dlouhé lokte, a nač toho loučení tolik, a proč tu ještě všichni nejsou. Snížková také. V tom však přicházela s Márinkou a s Barkou děvečkou, nesoucí za nimi hodný uzel. Chtěj nechtěj musel si mladý kupec všimnouti Snížkové vnučky, v čapce, v kabátku, teď po ránu svěže uzardělé. Hezky jí to slušelo, a z očí jí bylo vidět, jak se těší na cestu.

Jí i babičce pomáhal na vůz, na purkmistrův, kdež se usadili: v předu po koních Márinka a ještě dvě děvčata, její kamarádky, prostřed vozu Snížková s kmotrou Martinckou, vzadu purkmistr, Věk a ještě jeden svobodný, tak trochu již ženich panny Martincovy, v předu s Márinkou sedící. V druhém voze seděli zrovna tak rozděleni: v předu svobodné, prostřed panímaminky, vzadu mužští. V předu, skoro na svoji, seděl ve starém límcovém plášti, v koženkách a v zrzavých botách konšel Pinkava ve vysoké, trochu opelichané vydrovici. Řídil koně, tuze mírně, nepoháněje jich, aby jich ušetřil, a pořád jen "hy, koníčky, hy," a při tom po hrnci a chlebu a ještě častěji po podkovách oči obracel.

Bylo krásné jitro koncem měsíce srpna.

Jeli silnicí vyschlou jako mlat. Míjeli pole z části již zoraná, úhory, strniště. Sem tam ve svahu u tmavého lesa vystupoval rovně modravý kouř pastýřského ohně. Stáda krav popásala se na strništích i na širokých mezích. Na posečené louce zhlédli také houfec koní; na jednom z nich stál rozkročený mladý hájek a vesele halekal. Ve zvučné, prolamované jeho halekání mísil se zdáli temný hlas skotákova rohu. Cepy ozvaly se rychlým tempem a jak se ke vsi blížili, zněly hlasněji. Už ves stromy pozakrytou minuli, dřevěné statky doškových střech, ovocné sady s dozrávajícím ovocem. A zase pole, nekonečná silnice.

Vál svěží větřík, slunce zářilo. F. Věk spokojen liboval si se sousedy, že budou míti krásný čas, jen aby tak zůstalo na slavnosti. Hovořil s mužskými, promluvil na tetky, prostřed sedící, podíval se také po děvčatech vpředu, a kdykoliv se Márinka po babičce ohlédla, všiml si mladého, svěžího děvčete. Vida její nelíčenou radost, zářící z tváře i z očí, byl sám rád, že ten strýc z Prahy psal. A zase s purkmistrem a s mládenci hovořil o polích, o práci polní, o Praze, o korunovaci, a vykládal, tenhle rok že bude na věčné časy všem Čechům i jejich potomkům v slavné památce, že se to teď bohdá pořídí, aby lid, zvláště venkovský, všecky své pře a důležitosti (to mluvil nejvíc podle novin) směl při ouřadech přednášet v přirozeném svém jazyku, a že o korunovaci páni stavové budou mít příležitost znovu přednésti žádost, že je potřeba zachovat a rozšířit český jazyk, a že také Pražané, jak je slyšeti, budou se ucházeti strany zachování českého jazyka.

(Pokračování.)

Severův Životní balsám

jest připraven z nejlepších čistých a zdraví lidskému prospěšných přísad a doporučuje se k užívání, když se objevují

tyto příznaky	neb	tyto neduhy:
závrať,		nezáživnost,
bolení hlavy,		žlučnatost,
těžkost od žaludku,		trvalá zácpa,
povleklý jazyk,		kyselost žaludku,
pálení žáhy,		žloutenka,
únava a slabost.		zlenivění jater.

Cena 75 centů

Severův Gothardský olej

jest pohotová, jistá a vydatná úleva, doporučující se co nejlépe

na odstranění	neb	vyhojení
revmatických bolestí,		vymknutí,
bolestí v zádech,		pohmoždění,
na prsou neb v boku,		ochromení,
zánětu,		stuhlosti,
neuralgie,		otoku a
křečí.		oznobení.

Cena 50 centů.

POZDĚ!

Nadměrnost pod očima, otekle nohy, žlutá pleť, bolesti v zádech a nad ledvinami, obtíže při pouštění vody, temně zbarvená moč neb usedlina — to jsou obyčejné příznaky předcházející vážnou chorobu ledvin neb močového ústrojí. Vážná nemoc sklátí takového trpícího na lůžko, není-li k ráznému léčení záhy použit osvědčený

Severův Silitel ledvin a jater.

Zkuste láhev tohoto léku ještě dnes. Dříve nežli nemoc pokročí. Neodkládejte to na druhý týden! Potom může býti POZDĚ! Řiďte se návodem pro léčení, který jest tištěn ve vaší řeči a připojen ku každé lahvi. Dvojí velikost: 50c a $1.00

Na prodej v lékárnách a v obchodech s léky. Vždy výslovně žádejte Severovy Léky: nepřijímejte jiných. Písemní porada lékařská všem zdarma

W. F. SEVERA CO. CEDAR RAPIDS IOWA